

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Кафедра української і зарубіжної літератури

Сертифікаційна освітня програма

«Українська література: сучасні тренди в освітньому просторі»

Мелітополь – 2020

Програма заходу

**Українська література: сучасні тренди в освітньому просторі.
Сертифікаційна освітня програма. Мелітополь: Мелітопольський
державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2020.
16 с.**

Сертифікаційна освітня програма «**Українська література: сучасні тренди в освітньому просторі**» затверджена на засіданні Вченої ради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (протокол №11 від 26.02.2019 р.) та введена в дію наказом ректора № 05/01-05 від 27.02.2019 р.

Розробники:

кандидат філологічних наук, доцент Шарова Т.М.

кандидат філологічних наук, доцент Землянська А.В.

кандидат педагогічних наук, доцент Шаров С.В.

Анотація сертифікаційної освітньої програми
«Українська література: сучасні тренди в освітньому просторі»

Програму розраховано на студентів та випускників закладів професійної і вищої освіти, вчителів-практиків.

Мета програми полягає у глибокому засвоєнні слухачами основних тенденцій сучасної філологічної освіти, новітніх засобів подачі навчального матеріалу та формування ключових компетентностей учнів на уроках української літератури; ознайомлення із можливостями використання інформаційно-комунікаційних технологій на різних етапах літературної освіти.

Завдання:

- формування знань слухачів про основні тенденції розвитку сучасної літературної освіти;
- монографічне й оглядове вивчення окремих технологій навчання;
- подальший розвиток умінь і навичок аналізу епічних, ліричних, драматичних творів із використанням інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій і засобів візуалізації;
- поглиблення вмінь і навичок компаративного аналізу художніх текстів, інтермедіального аналізу.

Об'єктом вивчення програми є сучасні тенденції у навчанні української літератури.

Предметом вивчення є новітні підходи до філологічної освіти, сучасні засоби подачі навчального матеріалу та формування ключових компетентностей учнів на уроках української літератури.

Опанування сертифікаційною програмою передбачає отримання сертифікату про завершення сертифікаційної освітньої програми «Українська література: сучасні тренди в освітньому просторі» та зарахування прослуханих годин як підвищення кваліфікації та різновид неформальної освіти.

Програмні компетентності:

- ✓ здатність породжувати нові ідеї (креативність), зокрема в педагогічній сфері; організувати освітній процес, використовуючи сучасні педагогічні й інформаційно-комунікаційні технології;
- ✓ здатність відбирати, продукувати й візуалізувати навчальний матеріал з української літератури на паперових та електронних носіях;
- ✓ здатність аналізувати тенденції розвитку української літератури з погляду нових підходів до її прочитання й осмислення;
- ✓ здатність аналізувати в цілісній єдності епічні, драматичні і ліричні тексти з використанням методології інтермедіальних студій.

Програмні результати навчання:

- ❖ володіння сучасними технологіями організації навчального процесу з української літератури й оцінки досягнень учнів на різних етапах літературної освіти;
- ❖ знання новітніх підходів до прочитання й осмислення класики вітчизняної літератури;
- ❖ знання основ аудіовізуальної грамотності, вміння й навички критичного аналізу медіатекстів різних форм, ознайомлення з інноваційними технологіями, які доцільно використовувати вчителю-словеснику, поглиблення знань про способи використання аудіовізуальної і друкованої інформації;
- ❖ вміння розробляти й використовувати засоби візуалізації навчального матеріалу на уроках української літератури.

Навчальне навантаження сертифікаційної освітньої програми «Українська література: сучасні тренди в освітньому просторі» розраховано на 60 годин (2 кредити), із них: аудиторне навчання – 30 год., самостійна робота – 30 год., підсумкова атестація здійснюється на останньому занятті.

**Освітні компоненти сертифікаційної програми
«Українська література: сучасні тренди в освітньому просторі»**

№ з/п	Змістові модулі	Всього годин / кред. ESTS	у тому числі				Форма контролю
			Ауд.	з них		Самост. роб.	
				Лек.	Практ.		
1.	Нетрадиційні підходи до вивчення української класики	20	10	4	6	10	тестування
2.	Філологічна медіаграмотність	20	10	4	6	10	творча самостійна робота
3.	Засоби візуалізації навчального матеріалу на уроках української літератури	20	10	4	6	10	творча самостійна робота
Всього		60/2	30	12	18	30	сертифікація

Однією з програмових вимог до сучасного фахівця-філолога є здатність впроваджувати нові методики й технології в освітній процес. Взято до уваги специфіку навчального предмета, що має виразні інтегративні функції, здатність справляти різнобічний навчальний, розвивальний і виховний впливи на тих, хто навчається. Це значно розширює професійні можливості (зокрема, дає базові знання для викладання української літератури в закладах середньої і професійної освіти), а також підвищує загальний культурний рівень педагога.

І частина

Нетрадиційні підходи до вивчення української класики (Доповідач: Шарова Тетяна Михайлівна)

Під час вивчення української літератури доцільно використовувати сучасні методи та засоби навчання, які суттєво можуть підвищити якість освітнього процесу:

- ✚ Електронні засоби навчального призначення;
- ✚ Масові відкриті онлайн-курси.

1. Для вивчення української літератури можна користуватись електронними засобами навчального призначення, які сьогодні активно використовуються під час викладання історії української літератури в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького:

✓ Шарова Т.М., Шаров С.В. Тарасовими стежками: електронний засіб навчального призначення. Мелітополь, 2010. (рекомендація Міністерства освіти і науки України; свідоцтво про авторське право № 33020 від 28.04.2010 р.).

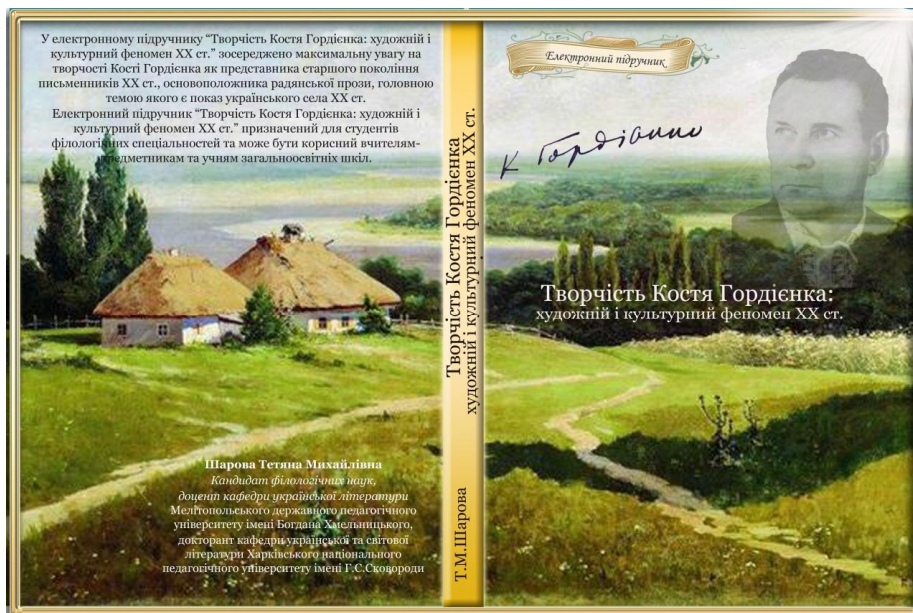
- ✓ Шарова Т.М., Шаров С.В. Електронний засіб навчального призначення «Історія української літератури I пол. XIX ст.» (свідоцтво про авторське право № 53672 від 14.02.2014 р.).

- ✓ Шарова Т.М., Кравченко В.О., Шаров С.В. «Історія української літератури 40-60-х рр. XIX ст. «Апостол правди і науки» (свідоцтво про авторське право № 68135 від 05.10.2016 р.).

✓ Шарова Т.М., Шаров С.В. Електронний засіб навчального призначення «Історія української літератури ХХ ст. Творчість К. Гордієнка» (свідоцтво про авторське право № 53673 від 14.02.2014 р.).

2. Доцільно використовувати в освітньому просторі такі онлайн-ресурси:

Prometheus (<http://prometheus.org.ua/>)

EdEra (<https://www.ed-era.com/>)

Відкритий Університет Майдану (<http://vum.org.ua/>)

Скріншоти узяті з сайту за посиланням: <https://courses.ed-era.com/>

II частина

Філологічна медіаграмотність (Доповідач: Шаров Сергій Володимирович)

Метою другої частини освітньої сертифікаційної програми є формування основ аудіовізуальної грамотності слухачів, яка передбачає критичне мислення щодо аналізу медіатекстів різних форм, ознайомлення з інформаційно-комунікаційними технологіями, які доцільно використовувати майбутньому вчителю-словеснику, поглиблення знань про способи використання аудіовізуальної і друкованої інформації.

1. Визначення та функції медіаграмотності та медіаосвіти. Вплив медіа на розвиток особистості. Ознайомлення з прикладами фейкових новин. Застосування фактчекінгу в освітніх цілях. Ресурси з медіаграмотності та фактчекінгу.

Основні терміни

Медіаграмотність (медіакомпетентність) – частина медіакультури особистості, вміння виражати себе та здобувати необхідну інформацію за допомогою різних медіа, свідомо сприймати і критично її оцінювати, відділяти реальність від її віртуальної симуляції

Мас-медіа, медіа – засоби масової інформації: радіо, телебачення, преса, кіно, відео, Інтернет

Медіакультура – здатність людини ефективно взаємодіяти з мас-медіа та адекватно поводитися в інформаційному середовищі

Медіаосвіта – частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасними мас-медіа

Корисні ресурси з медіаграмотності

	<p>http://www.aup.com.ua Ресурс містить посібники, програми, уроки, відеолекції з медіаосвіти.</p>
	<p>http://osvita.mediasapiens.ua Проект MediaSapiens допомагає споживачеві медійного контенту навчитись відрізняти якісну та правдиву інформацію, виявляти маніпулятивні спроби впливу на громадську думку</p>
	<p>http://www.medialiteracy.org.ua Портал містить відеоматеріали, публікації, програми уроків для вчителів, викладачів, медіаспоживачів, бібліотекарів</p>

2. Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького у результаті успішного конкурсного відбору серед педагогічних ЗВО України отримав право на участь у масштабному проекті «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Даний проект спрямований на формування навичок медіаграмотності та критичного сприйняття інформації у студентів та виконується Радою Міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією Української преси за підтримки посольств США та Великої Британії.

У межах проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» всім бажаючим пропонується пройти онлайн курс з медіаграмотності «Very Verified» на онлайн платформі EdEra. Сертифікаційна освітня програма передбачає ознайомлення з онлайн курсом «Very Verified».

ED ERA IREX

ПРО КУРС НАВЧАЛЬНІ ФОРМАТИ РОЗДІЛИ ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ EN UA

VERIFIED

онлайн-курс
з медіаграмотності

ПІДПИСАТИСЯ

успішно завершив/-ла курс

VERIFIED онлайн-курс
з медіаграмотності

9 годин

Мехрі Дракман
Директорка IREX Україна

Ілля Філіпов
CEO EdEra

Скріншоти узяті з сайту за посиланням: <https://verified.ed-era.com/ua>

III частина

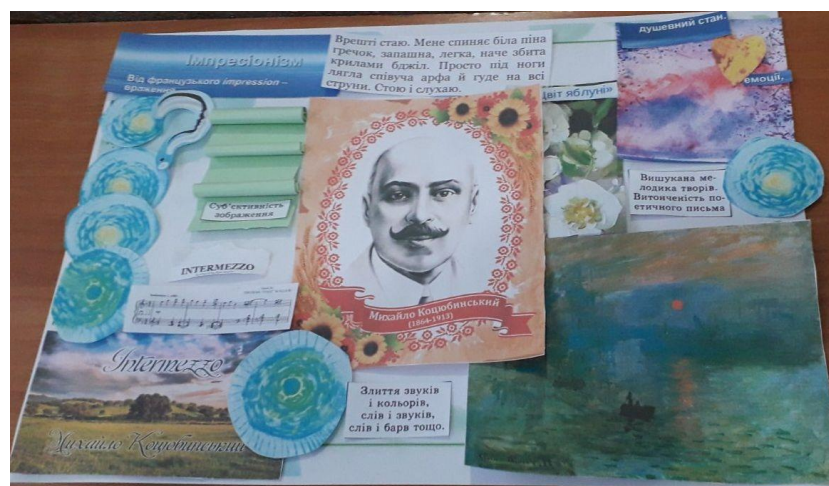
Засоби візуалізації навчального матеріалу на уроках української літератури (Доповідач: Землянська Аліна Вікторівна)

1. Види засобів візуалізації

Види засобів візуалізації навчальної інформації

з використанням ІКТ:	за технологіями hand made:	за допомогою як комп'ютерних програм, так і технологій hand made:
<ul style="list-style-type: none"> • буктрейлер • презентація • відеофільм • Google Maps • Google Apps • інфографіка • Facebook-сторінки 	<ul style="list-style-type: none"> • лепбукінг • кроссенс • каліграми • фідбек 	<ul style="list-style-type: none"> • скрайбінг • ментальні карти • скрапбукінг • лінії долі (timeline) • літературні пазли • кардмейкінг

2. Переваги й недоліки розробки і використання засобів візуалізації художнього і навчального матеріалу.
3. Інтерактивні групові вправи із застосуванням методів і прийомів візуалізації (ігри «Шифрувальник», «Розшукується», «Увага, зйомка!» та ін.).
4. Створення скрап-проектів.

Підбиття підсумків. Уроцисте вручення сертифікатів

Література

1. Бондаренко Є. Візуалізація навчального матеріалу на уроках зарубіжної літератури шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій. *Тренди в освіті: матеріали Міжнародного науково-методичного семінару / ред. кол.: Т.М. Шарова (гол. ред.) та ін. Мелітополь-Гомель, 2019. С. 12–15.*
2. Бутенко В. Г. Психолого-педагогічні основи ігрової діяльності дітей старшого дошкільного віку. Педагогічні науки : збірник наукових праць / Херсонський державний університет. – Херсон : Вид-во «Видавничий дім «Гельветика», 2016. Вип. LXXII, Т. 1. С. 51–56.
3. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Інформаційне суспільство та інформаційний суверенітет: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. №. 2. С. 24-33.*
4. Гороховський О.М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник. – Дніпро: ЛІРА, 2017. – 133 с.
5. Ермолаева Ж.Е., Герасимова И.Н., Лапухова О.В. Инфографика как способ визуализации учебной информации. *Концепт: научно-методический электронный журнал. 2014. №11 (ноябрь). С. 26–30. URL : <http://e-koncept.ru/2014/14302.htm>.*
6. Землянская А.В. Использование электронных средств обучения при изучении мировой (зарубежной) литературы. *Інавацыійная прастора філолага: рэаліі і перспектывы: матэрыялы міжнароднага навукова-метадычнага семінара / рэд. кол. : А.М. Ермакова (гал. рэд.) [і інш] ; М-ва адукацыі Рэспублікі Беларусь, Гомельскі дзярж. ун-т імя Ф. Скарыны. Гомель : ГДУ імя Ф. Скарыны, 2017. С. 29–33.*
7. Землянська А.В. Досвід використання засобів візуалізації навчальної інформації під час вивчення української і зарубіжної літератури у вищій школі. *Тренди в освіті: матеріали Міжнародного науково-методичного семінару / ред. кол.: Т.М. Шарова (гол. ред.) та ін. Мелітополь–Гомель, 2019. С. 34–39.*

8. Землянська А.В., Чистикова М.І. Метод кроссенсу на уроках літератури: переваги й недоліки. *Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника*: збірник матеріалів III усеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 24-25 жовтня 2019 року). Суми: Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. Випуск 3. С. 179–182.
9. Землянська А.В., Шарова Т.М., Шаров С.В. Аналіз навчального плану бакалавра спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2019. Вип. 8(76). С. 119–122.
10. Іванов В., Волошенюк О., Кульчинська Л. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд. К.: АУП, ЦВП, 2011. 58 с.
11. Клименко Ж. Дива візуалізації, або як зробити знання видимими, а уроки літератури – незабутніми. *Всесвітня література в школах України*. 2019. №3. С. 2–12.
12. Коваленко А.С., Шарова Т. М. Онлайн навчання на ВУМ: особливості та переваги. *Наука та освіта: досягнення та стратегії розвитку: тези доп. XXII Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* (4 листопада 2019 р., м. Запоріжжя). №1. 2019. С. 51–56.
13. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в соціальних онлайн-мережах. *Інформаційне суспільство*. 2016. №23. С. 85-90.
14. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.
15. Слюсаренко Н. В. Розвиток творчих здібностей учнів 5–9 класів на уроках обслуговуючої праці засобами ігрової діяльності : навчально-методичний посібник. Херсон, 2002. 148 с.
16. Сорока І.І. Скрапбукінг як дидактичний прийом підвищення мотивації учнів до вивчення зарубіжної літератури в школі. *Зарубіжна література в школах України*. 2016. №1. С. 49–52.
17. Топчій Г.С. Ігрові педагогічні технології як умова професійного саморозвитку майбутнього вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня

- кандидата пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Харків, 2011. 22 с.
18. Федоричак В. 10 порад по створенню інфографіки та інструменти, які вам в цьому допоможуть. URL : <https://lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/10-sovetov-po-sozdaniyu-infografiki-i-podborka-instrumentov/>.
  19. Фурашев В.М. Кіберпростір та інформаційний простір, кібербезпека та інформаційна безпека: сутність, визначення, відмінності. *Інформація і право*. 2012. №2. С. 162–169.
  20. Чистикова М. Фотоквест як засіб візуалізації навчального матеріалу на уроках літератури. *Українська література в загальноєвропейському контексті: зб. наук. праць*. Мелітополь, 2019. Вип. 2. С. 276–279.
  21. Шаров С.В. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. 2018. №4(63). С. 194–199.
  22. Шаров С.В., Шарова Т.М. Використання електронного засобу навчального призначення «Тарасовими стежками» у вищому навчальному закладі студентами-філологами. *Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук. праць*. Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. Вип. 4. С. 49–54.
  23. Шаров С.В., Шарова Т.М. Методологічні аспекти комп'ютерної підтримки самостійної роботи студентів-філологів: навчально-методичний посібник. 2-ге видання: доп. і перероб. Х. : Федорко, 2014. 200 с.
  24. Шарова Т., Шаров С. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів інформатики засобами творчих робіт. *Молодь і ринок*. 2018. №9(164). 33–38.
  25. Шарова Т.М. Історія української літератури I пол. XIX ст. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2017. 278 с.
  26. Шарова Т.М. Фахова підготовка майбутніх вчителів української мови і літератури засобами масових онлайн-курсів на платформі Edera. *Тренди в освіті: матеріали Міжнар. наук.-метод. семінару (21 березня 2019 р., м. Гомель)*. 2019. С. 81–86.

27. Шарова Т.М., Землянська А.В., Шаров С.В. 100% успіху: життєві орієнтири. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.
28. Шарова Т.М., Шаров С.В. Використання електронного засобу навчального призначення під час викладання історії української літератури. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки*. Вип. 39. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. С. 290–296.
29. Шарова Т.М., Шаров С.В. Електронне навчання: дієвий формат освіти. *Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід: зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 16-17 травня 2019 року)*. 2019. С. 119–123.
30. Шарова Т.М., Шаров С.В. Історія української літератури 40–60-х рр. XIX ст.: підручник. Мелітополь: Люкс, 2018. 201 с.
31. Шарова Т.М., Шаров С.В. Масові відкриті онлайн курси як можливість підвищення конкурентоспроможності фахівця. *Молодий вчений*. № 9.1 (61.1). 2018. С. 137–140.
32. Шарова Т.М., Шаров С.В. Методологічні аспекти комп'ютерної підтримки самостійної роботи студентів-філологів: навчально-методичний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2013. 208 с.
33. Шарова Т.М., Шаров С.В., Солоненко А.М. Видатні особистості української словесності. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 254 с.
34. Шеломенцев В.П. Правове забезпечення системи кібернетичної безпеки України та основні напрями її удосконалення. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2012. №1. С. 312–320.

